

Skövde kommun
kommunstyrelsen@skovde.se

Dnr 40-2010:2594
2011-02-17
1 (3)

Erikdalsskolan
Petra.bjork@skovde.se
Eva-lotta.johansson@skovde.se

Kvalitetsgranskning av Eriksdalskolan i Skövde kommun

Helhetsbedömning

Skolinspektionen har granskat undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Eriksdalskolan i Skövde kommun.

Inspektörerna har besökt och observerat lektioner med flertalet lärare som undervisar i engelska på Eriksdalskolan. Granskningen visar att variationen är stor när det handlar om huruvida lektioner genomförs på ett sätt som ger eleverna goda möjligheter att nå bra resultat. I intervjuer och enkäter framkommer att graden av medvetenhet om de nationella styrdokumentens anvisningar varierar mellan olika lärare, vilket också återspeglas i undervisningen.

Några goda exempel på undervisningsmetoder som tränar elevernas kommunikativa förmåga framkommer såväl i intervjuer, i den enkät som lärarna svarat på och under lektionsbesöken. Eftersom det är något som starkt betonas i den nationella kursplanen för engelska, ser Skolinspektionen det som särskilt viktigt att alla lektioner har ett innehåll och ett upplägg som i tillräcklig grad anknyter till läroplanens och kursplanens betoning på kommunikativ förmåga.

Ca 95 % av eleverna når lägst godkänt i slutbetyg i årskurs 9 de senaste fyra åren. Däremot är det få elever som når de högre betygsstegen. Vissa år varierar resultaten på nationella ämnesprov och slutbetyg mycket.

Många lektioner genomförs effektivt och utan störande moment. Tonen mellan lärare och elever är öppen och trevlig. Men flera elever uppger vid intervjuerna att det är bristande arbetsro i några klasser vilket även kunde konstateras vid lektionsbesök.

Skolinspektionen bedömer att de olikheter som framkommer gällande olika lärares förståelse för och undervisning utifrån styrdokumentet, är en signal som kräver insatser från skolledningen. Ett viktigt förbättringsområde för skolan är därför att utveckla kvalitetsarbetet gällande engelskundervisningen.

Det är nödvändigt med en starkare pedagogisk ledning där uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete sker systematiskt i syfte att tillförsäkra goda och likvärdiga möjligheter för alla elever att utveckla sin engelska. Ämnets organisation i mindre grupper är tänkt att ge goda möjligheter till stöd, men de brister som identifierats vad gäller undervisningens anpassning gör att organisationens möjligheter inte tas tillvara. Det är allvarligt att skolan utgår från att undervisning i liten grupp, en enklare lärobok och ibland ett långsammare tempo är vad eleven behöver för att ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Identifierade förbättringsområden och brister

För att höja kvaliteten på undervisningen i engelska bedömer Skolinspektionen att insatser behöver prioriteras inom följande områden:

- Rektorerna och lärarna bör se till att alla elever känner sig trygga och i större omfattning vågar delta i samtal och diskussioner
- Rektorerna bör i större utsträckning ta ansvar för att uppföljning och utvärdering av undervisningen i engelska sker på grupp- och skolnivå
- Skolan bör i större utsträckning involvera eleverna i planering och utvärdering av undervisningen så att de har möjlighet till inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Skolan behöver säkerställa likvärdigheten när det gäller organisation av grupper, undervisningsstrategier samt utveckla kvalitativa arbetssätt så att undervisning kan anpassas till elevers olika behov.
- Lärarna behöver utveckla undervisningen och ge eleverna lärstrategier för att utveckla såväl receptiva färdigheter – att lyssna och att läsa, som produktiva färdigheter – tala och skriva.
- Lärarna bör i större utsträckning visa eleverna hur de enskilda lektionerna i engelska utgår från läroplan- och kursplanemålen
- Lärarna bör i större utsträckning samarbeta kring planering och genomförande av undervisningen i engelska för att höja kvalitet och likvärdighet

Skolinspektionen kräver dessutom åtgärder inom följande område:

- Undervisningen måste i högre grad utgå från den nationella kursplanens fokus på kommunikation. Kommunikation ska ses som en utgångspunkt för undervisning och inte som särskilda övningar (Lpo 94 2.2 Kunskaper, Kursplaner och betygskriterier SKOLFS 2000:135)

För en beskrivning av kvalitetsgranskningens resultat och Skolinspektionens bedömningar samt motivering av beslutet se bilagd rapport *Skolinspektionens granskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Eriksdalskolan i Skövde kommun.*

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2011-05-17 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de förbättringsområden och brister myndigheten identifierat. Om åtgärder ännu inte vidtagits ska huvudmannen ange tidplan för planerade åtgärder och vem som ansvarar för att genomföra åtgärderna.

Redogörelsen skickas per post till:

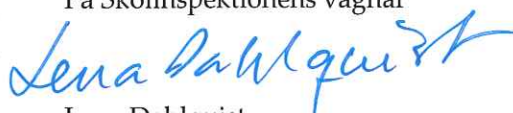
Skolinspektionen
Att: Dnr 40-2010:2594
Karin Yllö-Werner
Box 2320
403 15 Göteborg

eller via e-post, till karin.yllo-werner@skolinspektionen.se.

Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:2594) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har Johan Dahl, Kerstin Haster och Ingrid Åsgård deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Karin Yllö-Werner
Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Skolinspektionens rapport, "Skolinspektionens granskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Eriksdalskolan i Skövde kommun.

Bilaga 2 Sammanställning av svar i genomförd elevenkät i Eriksdalskolan.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Eriksdalskolan i Skövde kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 under hösten 2010 och våren 2011. Granskningen i Eriksdalskolan i Skövde kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser från alla granskade skolor kommer att redovisas i en sammanfattande kvalitetsgranskningsrapport. Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Utgångspunkter i granskningen är huruvida det, i enlighet med läroplanen och den nationella kursplanen, finns en ändamålsenlig och en likvärdig lärandemiljö i undervisningen i engelska, som ger alla elever goda förutsättningar att uppnå de kunskapsmål och betygskriterier som finns formulerade för ämnet.

Följande frågeställningar är centrala i granskningen:

- Tillämpar lärarna i engelskundervisningen de nationella målen och riktlinjerna och ges därmed alla elever likvärdiga förutsättningar att nå målen?
- Används särskiljande lösningar i engelskundervisningen (exv. i form av nivågruppering)? Säkerställer skolan i sådant fall elevernas möjligheter att utvecklas optimalt?

Ämnet engelska har delvis andra kunskapsteoretiska utgångspunkter än t.ex. matematik, genom att tillägnande i autentiska situationer och praktisk användning står i fokus, snarare än analys och förståelse. I läroplanen för den obligatoriska skolan (Lpo 94) beskrivs att skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola "kan kommunicera i tal och skrift på engelska". Detta funktionella synsätt präglar även kursplanen i ämnet där det fastslås att "utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga". Ämnets struktur nämns i löpande text men återfinns inte vare sig i Mål att sträva mot eller Mål att uppnå. Emellertid framställs inte sällan på lokal nivå behärskning av språkliga *elements* som ett eget mål snarare än som ett medel att utveckla en funktionell språklig kompetens. Även i den nya kursplanen för engelska, som gäller fr.o.m. 1 juli 2011, betonas den kommunikativa förmågan.

En kort sammanfattning av den bild som framträder av resultaten i engelska är att de allra flesta elever i den svenska grundskolan har goda eller mycket goda kunskaper. Den skillnad som finns mellan elevgrupper, och som i vissa undersökningar visar sig är i tilltagande, är i grunden inte acceptabel men trots detta väsentligt mindre än i de flesta andra, jämförbara länder (The Assessment of Pupils' Skills in English in Eight European Countries 2002, Bonnet, 2004).

Flera studier visar att eleverna inte bara lär sig engelska i skolan utan i högsta grad också förvärvar mycket av sin språkliga kompetens, på sin fritid. I en framlagd doktorsavhandling i engelska vid Karlstads universitet (Sundqvist, 2009), i vilken bland annat könsskillnader vad gäller språklärande utanför skolan fokuseras, framkommer att pojkar ägnar i snitt 43 procent av den sammanlagda tiden för det som definierats som fritidsengelska, åt dataspel och internet. Motsvarande andel för flickor är 6 procent. Denna skillnad ses som en viktig förklaring till varför pojkarna hade ett större ordförråd i engelska än flickorna. Flickorna har emellertid bättre betyg i engelska.

En rapport från Skolverket (2006a) visar att ungefär hälften av alla elever i åk 9 går i nivåindelade grupper. Motsvarande andel i åk 7 och 8 är ungefär var tredje elev. Vanligast är nivåbaserad gruppindelning i matematik, men det förekommer även i engelska. I sin lägesbedömning för 2009 (Skolverket 2009b) skärper Skolverket tonen vad gäller nivåindelning och säger att utvecklingen gått mot allt fler särskiljande lösningar och att det inte finns forskningsbaserade belägg för att detta skulle inverka positivt på elevernas resultat. Tvärtom påtalas risken för låga förväntningar samt negativa effekter på elevers motivation, lärande och självbild i grupper med elever som antas ha svårt att nå målen. Förväntningar på eleverna lägger ribban för undervisningen och stimulans mellan kamrater försvinner. Utifrån detta väljer Skolinspektionen att särskilt granska om eventuella särskiljande lösningar ger alla elever möjligheter att utvecklas optimalt.

Grunden för Skolinspektionens bedömningar av undervisningens ändamålsenlighet är de mål och anvisningar som finns i läroplanen och i kursplanen för ämnet. Därför har Skolinspektionen följande huvudfrågeställning i denna granskning: - Tillämpar lärarna i engelskundervisningen de nationella målen och riktlinjerna och ges därmed alla elever likvärdiga förutsättningar att nå målen?

Resultat från granskningen redovisas under fyra huvudrubriker; *Undervisningens genomförande, Elevernas möjligheter att utveckla språk- och kommunikationsfärdigheter, Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete* samt *Särskilt stöd i engelska*. Under dessa rubriker redovisas granskningsområden med utgångspunkter i läroplanen och/eller kursplanen. För vissa moment, särskilt de som rör lärarnas förmåga att genomföra en ändamålsenlig undervisning har bedömningsgrunder även hämtats från forskning och beprövad erfarenhet.

För att kunna göra sammanvägda bedömningar, är de lektionsobservationer som inspektörerna genomför viktiga inslag. Betydelsefullt är också att samla och beakta information som ges av dem som är verksamma i skolan. Därför genomförs intervjuer med lärare, rektorn och elever. Lärare och elever ges också möjlighet att i enkäter skriftligt redovisa hur de ser på engelskundervisningen.

Beskrivning av skolan

Eriksdalskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Totalt går 369 elever på skolan. Det finns tre arbetslag i skolår 7-9 som ansvarar för var sin årskurs. I årskurs 7 kommer även elever från skolorna i Väsås, Varola och Sventorp. Det finns ett arbetslag för lärarna i förskoleklass och årskurserna 1-6. Skolan tillhör östra teamet och leds av två rektorer, en med ansvar för eleverna upp till årskurs 6 och en med ansvar för årskurserna 7-9.

Skolinspektionen kan konstatera att flertalet av de förbättringsområden som ges här även fanns som förbättringsområden vid den regelbundna tillsynen år 2008. Där lyfts till exempel att skolans arbete måste, som läroplanen anger, inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. Ytterligare förbättringsområde år 2008 var elevinflytande och anpassning av undervisningen till elevernas olika förutsättningar och sätt att lära. Brist på arbetsro i vissa klasser och brist på tydlighet i rektorernas pedagogiska ledning och ansvarstagande för att skolan som helhet når de nationella målen kvarstår också.

Skolans organisation av engelskundervisningen

Skolan arbetar årskursvis med en engelsklärare per årskurs. I årskurs 6 är undervisningen organiserad i en lektion med helklass och två lektioner halvklass. Det finns också en liten grupp för några elever som inte har nått målen i årskurs 5 och som är i behov av särskilt stöd.

I årskurs 7 integreras engelska i temablock vilket innebär att man arbetar ämnesövergripande. Det finns en lektion i engelska per vecka som inte ingår i temaarbetet. Språkval svenska/engelska används som stödundervisning.

Engelskan i årskurs 8 är integrerad i ämnesövergripande temaarbeten. Det finns en lektion i veckan som alltid är bara engelska och med 16 elever per grupp. Även här används språkvalet svenska/engelska som stödundervisning i engelska. I årskurs 9 finns tre klasser som har undervisning klassvis två lektioner per vecka. Från de tre klasserna har ett antal elever engelska i en särskild grupp som är kombinerad med språkval svenska/engelska utöver den vanliga undervisningen.

Elevernas resultat i engelska

Figur 1 Nationella ämnesprov i engelska åk 9, andel (%) elever som nått målen för proven

År	G			VG			MVG			Ej nått målen		
	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor
2007	41,7	40,0	43,8	41,7	42,5	40,6	..	..	..	..	..	..
2008	37,1	36,2	38,1	47,2	42,6	52,4	..	..	..	..	..	..
2009	38,2	37,9	38,5	47,3	46,2	48,3	..	..	..	..	..	..
2010	38,8	40,6	37,1	44,8	50,0	40,0	..	..	..	..	..	..

Källa: Skolverket

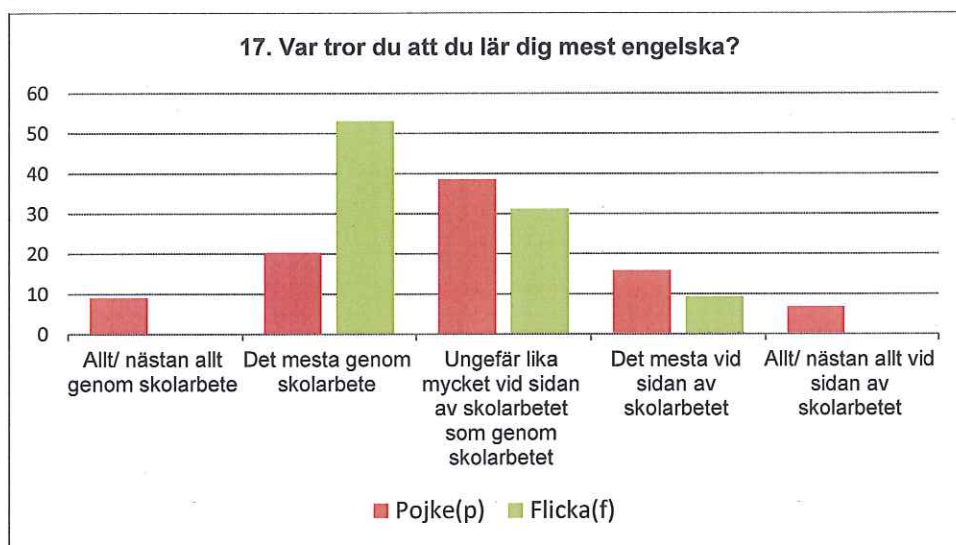
Figur 2 Slutbetyg i engelska åk 9, andel (%) elever som nått målen

År	G			VG			MVG			Ej nått målen		
	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor
2007	46,7	50,0	42,9	34,7	30,0	40,0	14,7	20,0	8,6	2,60	0	8,6
2008	40,7	41,7	39,5	34,1	33,3	34,9	19,8	18,8	20,9	5,5	6,3	4,7
2009	53,6	51,7	55,6	25,0	27,6	22,2	17,9	20,7	14,8	3,6	0	7,4
2010	33,8	33,3	34,3	44,1	45,5	42,9	17,6	12,1	22,9	4,4	9,1	0

Källa: Skolverket

Enligt statistiken så varierar resultaten på de nationella proven över tid. År 2007 och 2009 blev fler pojkar godkända än flickor på de nationella ämnesproven. Det är få elever som nått MVG-nivån. Om man ser till slutbetygen så har flickor och pojkar lyckats olika bra olika år. År 2007 och 2009 klarade alla pojkar nivån för godkänt medan år 2010 gjorde alla flickor det. Betyddigt fler pojkar nådde MVG-nivån än flickor år 2007 och 2009. År 2007 och 2009 fick 26 respektive 20 procent av eleverna högre slutbetyg i engelska än vad de hade på de nationella proven. År 2010 får pojkarna sämre resultat på slutbetygen än på de nationella ämnesproven medan flickornas slutbetyg är högre.

Figur 3 Fråga 17 i elevenkäten

Motivering till beslutet

På följande sidor ges en beskrivning och en bedömning av den granskade undervisningen i engelska. De grunder och kriterier som använts vid bedömningarna är främst hämtade ur läroplanen för grundskolan och den nationella kursplanen för engelska. För vissa granskningsområden har även exempel på framgångsfaktorer som framkommit i forskning och beprövad erfarenhet använts.

Inspektörernas bedömning av 7 lektioner i årskurserna 6-9 redovisas i punktdiagram. Resultat från genomförda intervjuer med elevgrupper, lärargrupper och rektorn kommenteras i löpande text, liksom enkätsvaren från enskilda lärare och enkätsvar från elever. I slutet av varje avsnitt finns en sammanfattande bedömning där information från olika underlag har beaktats.

A. Lärandemiljö och genomförande

A 1. Trygg och stödjande lärandemiljö

Ur läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94):

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevernas tillit till den egna förmågan.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

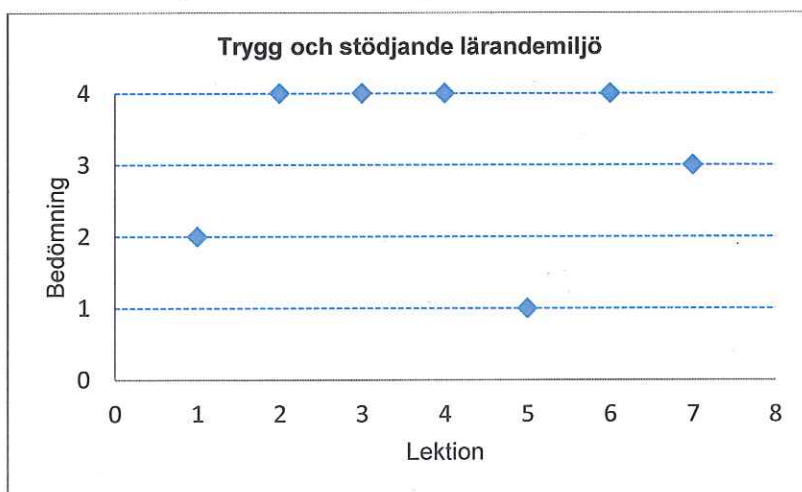
- Präglas lektionerna av en positiv, avslappnad och respektfull atmosfär?
- Främjas elevernas personligheter och respekt för varandra
- Säkerställer lärarna ordningen?
- Har lärarna positiva förväntningar på eleverna?
- Stöttas elevernas självförtroende och tillit till den egna förmågan?
- Involveras alla elever?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Trygg och stödjande lärandemiljö*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 4 | diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Flera av de lektioner som observeras präglas av en positiv och respektfull atmosfär. Med något undantag är grupperna små och det är möjligt för lärarna att ha god kontroll över vad som händer på lektionerna. Lärarna kommer i tid till lektionerna men för det mesta startar undervisningen inte i tid. Detta beror oftast på att elever droppar in efter hand eller att något speciellt hade inträffat. Flertalet av lärarna har bra ordning i sina grupper, men vid två lektionsbesök är det oroligt och stökigt. Detta trots att det är fler vuxna i klassrummet. Överlag är det rörigt och skräpigt i dessa klassrum och ingen verkar bry sig om att sätta gränser och få ordning.

Vid de lektioner som är väl förberedda och strukturerade lyckas läraren intressera eleverna för innehållet. Det finns dock exempel på dåligt strukturerade lektioner där flera elever får mycket lite gjort. Vid flera lektioner som besöks är lärarna fullt sysselsatta med att försöka involvera eleverna och få dem sysselsatta med de uppgifter som de fått. Det förekommer också att elever är tysta och inaktiva.

Underlag från intervjuer och enkäter

Vid intervjuer med eleverna framkommer att många av dem upplever att det är dålig arbetsro i flera klasser och att de har svårt att koncentrera sig på att lära engelska. De säger också att några lärare har svårt att få ordning på klassen. Elevenkäterna bekräftar detta. Lärarna medger under intervjun att det är svårigheter att få ordning i några klasser och att skolan arbetar med att få det att fungera bättre. Många lärare arbetar deltid vilket gör att lärarlagen blir splittrade enligt lärarna själva. Eleverna säger att lärarna inte gör lika och även lärarna medger att de inte har pratat om vilka regler som gäller för skolan. Eleverna svarar emellertid positivt på frågan i enkäten om det är trevlig stämning på lektionerna och om lärarnas positiva förväntningar.

Lärarna tycker att det är viktigt att ha en trygg miljö så att eleverna vågar prata engelska på lektionerna. Lärarna anser att de behöver börja med många muntliga övningar tidigt så att eleverna känner självförtroende över det som de faktiskt kan. Lärarna uttrycker att de ibland får "lura dem" in i olika övningar och på så sätt förhindra att de hinner hetsa upp sig eller bli nervösa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Trygg och stödjande lärandemiljö* visar mer styrkor än svagheter på Eriksdalskolan. Flertalet lärare har ett gott förhållningssätt och kan upprätthålla arbetsro och en trevlig stämning på lektionerna. Däremot måste åtgärder vidtas i några klasser för att alla elever ska kunna känna sig trygga och känna att de kan koncentrera sig på engelsklektionerna. Rektorerna måste se till att det finns regler som omfattar alla och de måste säkerställa att lärarna är överens om förhållningssätt och ledarskap i klassrummet.

A 2. Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet

I den nationella kursplanen i engelska anges mål att sträva mot vilka uttrycker den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper och förmågor. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevernas kunskapsutveckling. Mål att uppnå anger den miniminivå av kunskaper som alla elever ska uppnå det femte respektive nionde skolåret. Kursplanen är utformad för att klargöra undervisningens inriktning och vad alla eleverna ska lära sig men lämnar samtidigt stort utrymme för lärare och elever att välja stoff och metoder.

I nationell och internationell forskning som undersöker vad som karaktäriserar framgångsrika skolor och skickliga lärare, beskrivs ett antal förutsättningar och förhållningssätt som särskilt gynnsamma för goda resultat. Bland annat framhålls förmågan att skapa motivation, dvs. att väcka elevernas nyfikenhet och intresse, vilket även läroplanen anger att läraren har ett ansvar för. Utmärkande för skickliga lärare är att de fokuserar på det som är väsentligt, de tydliggör kursplanens mål och kan tydligt förklara och illustrera vad det är eleverna ska lära sig, vilket i sin tur gynnar eftersträvad metakognition.

Lärarnas förmåga att presentera information klart och levande, strukturera materialet, ställa mer komplexa frågor och att fånga upp och vidareutveckla elevernas idéer framträder likaså som en central faktor. Skickliga lärare visar stor respekt för sina elever och de har höga förväntningar på att de ska nå målen. Feedback har stor betydelse för elevers lärande och skickliga lärare ger snabb återkoppling till eleverna för att säkra deras förståelse och kunskapsutveckling.

Utifrån forskningsresultat utmärks skickliga lärare vidare av att de är passionerade när det gäller lärande och undervisning. De siktar högre än bara mot "uppnåendemålen", vilket även läroplanen ger i uppdrag.

De lärare som kan använda en bred repertoar av strategier, t.ex. erfarenhetsbaserade och framgångsrika metoder och varierade arbetsformer är vanligtvis mest framgångsrika, enligt forskningen. Deras val av olika strategier är medvetna utifrån en analys av nationella mål och därmed även enskilda elevers behov, snarare än slumpmässigt eller vanemässigt. Utgångspunkter för detta granskningsområde har i stor utsträckning hämtats i forskningen kring vad som utmärker skickliga lärare och framgångsrika skolor¹. Granskningen respekterar dock det utrymme som lärare och elever har att välja stoff och metoder. Viktigt är emellertid att undersöka hur väl valda metoder fungerar samt huruvida de stämmer överens med målen i läroplanen och kursplanen.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Finns effektiva rutiner i klassrummet?
- Finns ett tydligt syfte/mål för lektionen, presenteras det för eleverna, utvärderas det?
- Har lektionen ett logiskt flöde, hänger delarna ihop, varierar svårighetsgraden?
- Används lektionstiden effektivt?
- Ger läraren tydliga instruktioner och förklaringar?
- Stärker läraren elevernas motivation för aktiviteter och uppgifter?
- Har läraren ändamålsenliga undervisningsstrategier?
- Vet varje elev vad han/hon förväntas göra?

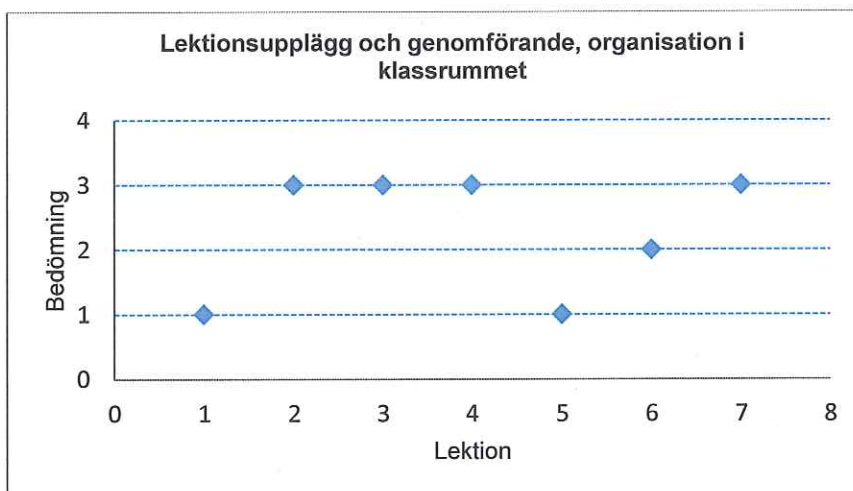
Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

¹¹ I den övergripande rapporten, som sammanfattar granskningsresultaten från de deltagande skolorna, finns referenslista.

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 5 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Under de lektioner som observeras har kvaliteten på lektionsupplägg och genomförande och organisation i klassrummet varierat. Vid flertalet lektioner skriver lärarna upp på tavlan vad eleverna ska arbeta med under lektionen. Däremot förklarar ingen av lärarna syfte och mål med lektionen för eleverna, inte heller utvärderas lektionerna. Eleverna utför och slutför för de mesta sina uppgifter, men utan större entusiasm. Kvaliteten på lektionernas upplägg och genomförande varierar mellan lärarna. Vid några observationer har lärarna genomtänkta lektioner och lyckas fånga elevernas intresse. Då lektionen innehåller mycket kommunikation på engelska, både i tal och skrift är eleverna aktiva och arbetar effektivt. Vid några lektioner förekommer flera störande moment som exempelvis sen ankomst av elever, prat om annat, hämta material som glömts i skåpen. Förutom att läsa texter högt, lyssna på cd och titta på engelsktalande program så arbetar eleverna med arbetsböcker i par och individuellt. Instruktioner är oftast tydliga och eleverna förstår vad de ska göra. Det finns exempel på projektarbete i engelska där eleverna kan välja att arbeta med ett område under en längre tid. Årskurs 7 och 8 arbetar ämnesövergripande med engelska men tyvärr fick inspektörerna inte tillfälle att observera någon av dessa lektioner.

Underlag från intervjuer och enkäter

Lärarna berättar vid intervjun att de försöker få med alla "naturliga bitar" som att skriva, läsa, tala och lyssna i undervisningen. Det är det som ger god kvalitet. Det är också viktigt att integrera engelska i temarbetet. Eleverna är under intervjun överens om att det viktigaste på engelsklektionen är att prata engelska. Att eleverna ska få prata mer på lektionerna än vad som nu är fallet, står högst på deras önskelista. Eleverna berättar om temarbetet i engelska som de tycker är ett roligt sätt att lära sig på. En klass har haft många byten av lärare och ska byta igen inför sista terminen i årskurs 9. De upplever att de inte kunnat lära sig lika mycket som de önskat på grund av detta.

Lärarna för årskurserna 7-9 arbetar i arbetslag som är kopplade till respektive årskurs. Mellan lärarna som undervisar i engelska sker mycket lite, eller inget samarbete när det gäller undervisningsmetoder.

Rektor för årskurserna 7-9 är nyanställd och har hittills inte lyckats skaffa sig någon bra uppfattning om undervisningen i engelska på skolan. Rektor för årskurs 6 har funnits på skolan i drygt ett år. Båda tycker att en god engelsklektion kännetecknas av att lärarna skapar ett gott klimat för lärande. Det är också viktigt med utmaningar och att eleverna får lära på olika sätt.

Det finns flera elever som vid intervjuerna säger att de tycker engelskundervisningen är tråkig och att de får för lite utmaningar. Ofta är de klara snabbt med uppgifterna och någon elev sa att ofta får man då gå från lektionen tidigare. En elev berättar att på vissa engelsklektioner sitter han i korridoren och läser en engelsk bok för att uppgifterna på lektionen är för enkla.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet* i Eriksdalskolan uppvisar mer styrkor än svagheter. De styrkor som finns i verksamheten är främst den kunskap som finns bland vissa lärare om effektiva undervisningsstrategier och vikten av att ha väl strukturerade och varierade lektioner. Men eftersom detta inte ses hos alla lärare är det ett angeläget förbättringsområde.

A 3. Anpassning av undervisningen till elevers olika behov

Ur Lpo 94:

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Läraren ska, utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

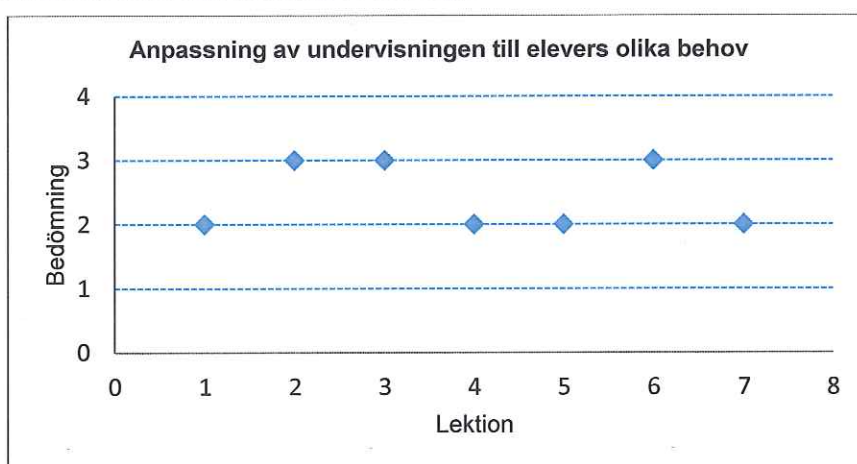
- Anpassas instruktioner och uppgifter till elevernas skillnader när det gäller motivation, prestationsnivå, sätt att lära, inlärningstakt?
- Får elever som behöver stöd under vanlig lektion sådant?
- Får högpresterande elever mer utmanande uppgifter?
- Kontrolleras specifika problem när det gäller enskilda elevers förståelse?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Anpassning av undervisningen till elevers olika behov*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 6 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Vid samtliga lektioner som observeras är upplägget i stort sett detsamma för alla elever, trots att vissa grupper endast består av 5-7 elever. I något fall är uppgiften i sig så utformad att varje elev kan välja svårighetsgrad. På de flesta lektioner går läraren runt till elever efter genomgångar och gemensamma uppgifter för att hjälpa och stötta dem som behöver det. De elever som snabbt är klara får nya uppgifter, till exempel i övningsboken.

Det finns olika grupperingar i engelskundervisningen och de elever som har svårigheter undervisas i en mindre grupp. Den gruppen är densamma som har engelska som språkval. I den gruppen används en lättare bok med tillhörande arbetsbok. Övriga grupper har grundbok och arbetsbok som eleverna vanligtvis arbetar med. Hur mycket övrigt material som används varierar mellan lärarna.

Underlag från intervjuer och enkäter

Vid intervjuer med lärare och skolläring framkommer att de olika nivågrupperingarna och kombinationen med det engelska språkvalet är en form av anpassning. Lärarna säger att det är viktigt att "deala" med eleverna och hitta olika svårighetsgrader på texter och böcker. Enligt lärarna får de elever som kommit längst arbeta mycket som de själva vill. Men lärarna säger även att det finns elever som inte blir tillräckligt stimulerade. Några lärare medger att de nog arbetar på en för låg nivå för att

få med alla elever. Flera tycker att det har varit bra för dem att dela upp klassen i två grupper, en för dem som redan kan mycket och en för dem som har svårare för engelska.

Eleverna som har arbetat mycket med tema är nöjda med att det är variation i undervisningen och att det då är många grupparbeten. Några elever berättar att de inte får tillräckligt svåra uppgifter och att engelskan är alldeles för lätt för dem. Eftersom gruppen som läser engelska som språkval ofta är densamma som den gruppen som har svårigheter blir engelskan alldeles för lite utmanande för flera elever.

Vid såväl lektionsobservationerna som i intervjuer framkommer att lärarna har en tendens att underskatta elevernas förmåga. Detta gäller bland annat att tala och förstå engelska. Läraren och eleverna i de yngre åldrarna talar mer engelska under lektionen än vad inspektörerna var med om i någon annan klass. Detta stöds även av elevsvaren på enkäterna där de flesta eleverna tycker att det stämmer ganska dåligt eller mycket dåligt att de bara pratar engelska på engelsklektionerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Anpassning av undervisningen till elevers olika behov*, uppvisar mer svagheter än styrkor främst när det gäller lärarnas förmåga att inom klassens eller gruppens ram variera undervisningen i detta syfte. Det finns få exempel där elever uppger att de får arbeta på många olika sätt eller det sätt de lär sig bäst på. Angeläget är att utveckla arbetssätten så att alla elever känner så. Undervisningen i de olika konstellationer som skolan valt i sin organisation, med helklasser, nivågrupper samt blandade grupper, bedöms inte ge eleverna likvärdiga möjligheter att nå målen. Undervisningen tenderar att anpassas till de olika grupperna och inte till eleverna och deras olika sätt att lära. Det framkommer få exempel på individanpassning av undervisningen i lärarenkäten eller vid observationerna. Skolinspektionen vill i detta sammanhang understryka att det inte finns forskningsbaserade belägg för att särskiljande lösningar i form av nivågrupperingar skulle inverka positivt på elevernas resultat. Snarare finns risken för låga förväntningar samt negativa effekter på elevers motivation, lärande och självbild

A 4. Elevernas medverkan, ansvar och inflytande

Ur Lpo 94:

Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över och ta ansvar för sin egen språkinläring och att medvetet använda arbetssätt som främjar den egna inläringen, utvecklar sin förmåga att planera, genomföra och utvärdera uppgifter, på egen hand och i samarbete med andra.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

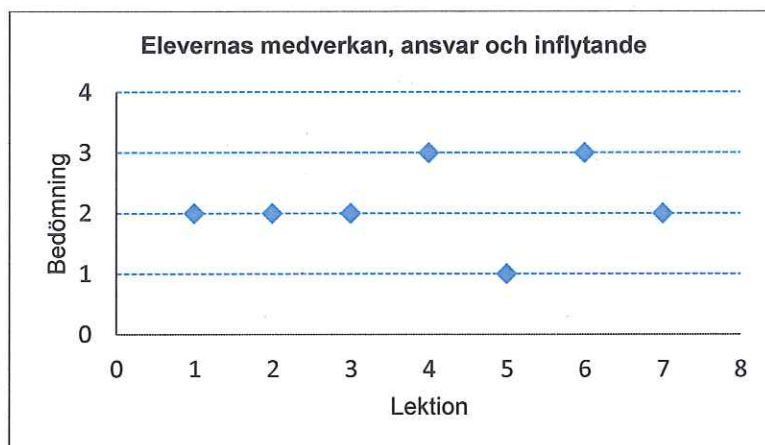
- Har eleverna möjlighet att delta i planering och upplägg av undervisningen?
- Ger läraren förutsättningar, redskap och möjligheter för eleverna att kunna ta ansvar för sitt eget lärande?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Elevernas medverkan, ansvar och inflytande*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 7 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

På någon lektion framkommer det att eleverna har fått vara med och påverka innehållet i undervisningen och den planering som läraren gjort och presenterar för eleverna. Men oftast är det lärarna som bestämmer innehållet på engelsklektionerna och hur de ska genomföras. Om eleverna ska kunna ta ansvar för och ha inflytande över sitt lärande krävs att de känner till och förstår målen för undervisningen. Det förekommer inte under observationerna att lärarna tydliggör vilka lärandemål som lektionen eller enskilda uppgifter syftade till. Nästan alla lärare presenterar lektionens innehåll för eleverna vid lektionens början, men utan att fråga eleverna om synpunkter. Eleverna accepterade lärarnas förslag och det förekommer inga initiativ eller spontana förslag från eleverna.

Underlag från intervjuer och enkäter

Lärarna uppger vid intervjun att det är svårt att få eleverna att vilja bestämma vad de ska ha inflytande över. De får ibland bestämma hur de ska arbeta men inte med vad. Detta bekräftas i lärarenkäten och av eleverna under samtalen.

Vid elevsamtalen framkommer att det är olika hur mycket lärarna låter dem ha inflytande. Elevenkäten visar däremot att eleverna uppfattar att det stämmer ganska bra att de kan påverka.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Elevernas medverkan, ansvar och inflytande* uppvisar mer svagheter än styrkor. Lärarna måste diskutera vad elevinflytande innebär och hur eleverna ska ges redskap och möjligheter att påverka sin utbildning. Alla elever ska få, och uppleva att de har, möjlighet till inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt redskap för att kunna ta ansvar för det egna lärandet.

B. Lektionernas innehåll – kursplanefokus

I läroplanen för den obligatoriska skolan (Lpo 94) och i kursplanen för engelska betonas att utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. I granskningen har vi särskilt uppmärksammat om detta får genomslag i undervisningen. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet. Vi har därför även bedömt vilken kvalitet receptiva färdigheter (lyssna och läsa) och produktiva färdigheter (tala och skriva) har i undervisningen.

B 1. Interaktiva färdigheter - allsidig kommunikativ förmåga

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att använda engelska för att kommunicera i tal och skrift, fördjupar sin förståelse av talad engelska i olika situationer och sammanhang, utvecklar sin förmåga att delta aktivt i samtal och skriftlig kommunikation, uttrycka sina egna tankar på engelska samt uppfatta andras åsikter och erfarenheter, utvecklar sin förmåga att använda engelska muntligt i olika sammanhang för att berätta, beskriva och förklara samt att motivera sina åsikter.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

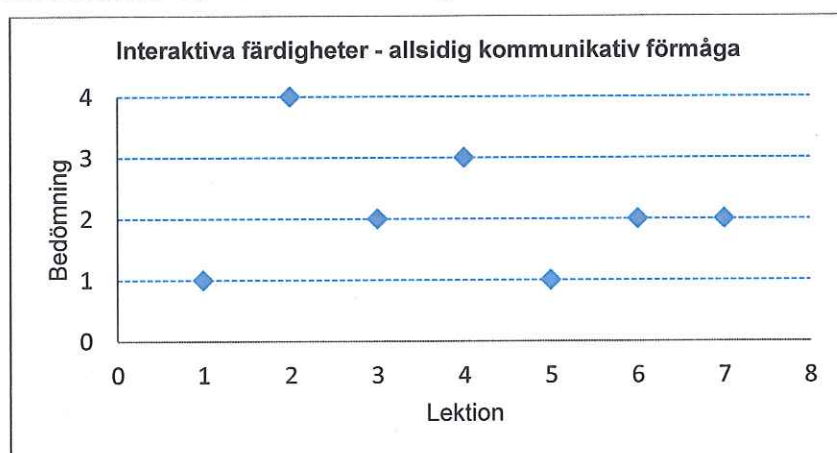
- Maximeras möjligheterna till användning av engelska i klassrummet?
- Innehåller lektionen aktiviteter där eleverna får träna på att förstå och göra sig förstådda på engelska?
- Skapas ett sammanhang för de uppgifter som utförs?
- Tillåts acceptabel och spontan engelska?
- Finns tal- och skrivuppgifter för att nå ett visst syfte eller speciell mottagare?
- Framhålls det funktionella med ett korrekt språk?
- Får eleverna feedback på hur de utför tal/skrivuppgifter?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Interaktiva färdigheter - allsidig kommunikativ förmåga*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 8 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

På flertalet av de lektioner som observerats talar lärare och elever svenska under största delen av lektionen. Arbetsspråket är engelska på ett fåtal lektioner. Vid några tillfällen inleder läraren på engelska och har någon uppvärmningsuppgift med syfte att prata engelska men ganska snart talar både elever och lärare svenska. Inspektörerna noterar att på ett par lektioner finns det flera elever som inte sagt någonting på engelska under hela lektionen.

Det finns inslag av kommunikationsövningar, oftast parövningar, där eleverna använder övningsboken. Vid flera lektioner skriver eleverna så kallade projektarbeten på engelska och egna fantasiberättelser. Eleverna spelar spel i grupp vilket ska träna deras förmåga att tala engelska vid ett par tillfällen, men de flesta pratar oftast bara engelska när läraren är hos gruppen. Det varierar hur läraren tar tillvara möjligheterna i det material som användes för att låta eleverna tala engelska på flera olika sätt.

Vid ett lektionsbesök ser klassen på film och läraren ställer frågor efteråt och kopplar till elevernas egna erfarenheter. Exempel finns också på samtal som klassen hade om vädret samt innehåll i texter och poesi.

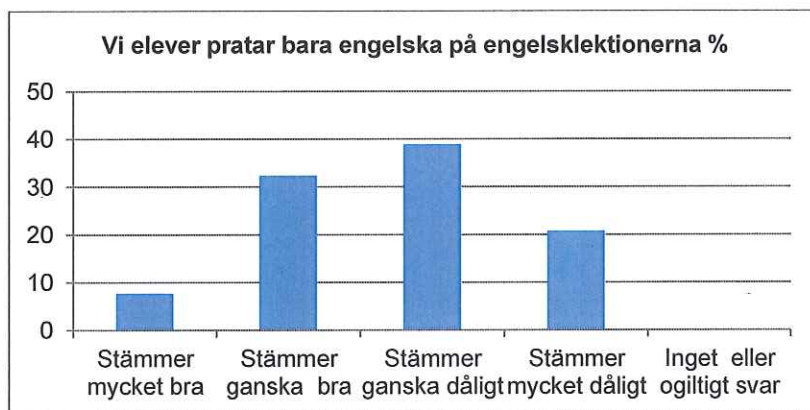
Underlag från intervjuer och enkäter

Eleverna uppger i intervjuerna att de flesta av lärarna pratar ganska mycket engelska i början av lektionen, men att de sedan går över till att prata svenska. Några elever tycker att deras lärare pratar mycket engelska. Eleverna säger också att de får prata alldeles för lite engelska på lektionerna vilket de tycker är tråkigt eftersom de anser att det är det viktigaste om de ska lära sig engelska. En del elever uppger att de inte säger något på engelska vissa lektioner. De berättar om "The English House", ett ställe i kommunen där det finns en lärare från England som har byggt upp engelska miljöer. Dit får klasser komma på besök och där får man bara prata engelska! Läraren kan även komma till skolan och prata med eleverna. Detta uppskattas mycket. Även lärarna säger att de tycker det är positivt och att de har funderat på att själva bygga upp något liknande på skolan, men det har inte blivit av.

Lärarna uppskattar att eleverna pratar mer engelska på lektionerna än vad eleverna själva uppger. Trots att lärarna säger att kommunikation är det viktigaste i engelskundervisningen så pratar de mycket svenska för att eleverna ska förstå. Eleverna pratar mer och mer från årskurs 7 till 9 enligt lärarna och det framkommer att lärarna har dålig kunskap om hur mycket eleverna talar engelska i årskurs 6.

Lärarna betonar att de tycker att kommunikation är det viktigaste och att de anser att eleverna är trygga och vågar tala engelska i gruppen. Men det finns också uttryck för att det är svårt att ha engelska som arbetsspråk, det är lättast till exempel när man använder textboken och lyssnar.

I figur 9 redovisas elevernas svar på "vi elever pratar bara engelska på engelsklektionerna".

Figur 9 Fråga 6 i elevenkäten

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Interaktiva färdigheter – allsidig kommunikativ förmåga* uppvisar mer svagheter än styrkor och är ett viktigt utvecklingsområde.

Den kommunikativa förmågan är i fokus i den nationella kursplanen och det måste finnas mer av detta på lektionerna. Det är viktigt att se kommunikation som en utgångspunkt i all undervisning och inte som särskilda övningar. Elevernas önskan om att få prata mer, som på "The English House", bör tillgodoses.

B 2. Receptiva färdigheter – lyssna och läsa

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven fördjupar sin förståelse av talad engelska i olika situationer och sammanhang, utvecklar sin förmåga att läsa olika slags texter för upplevelser, information och kunskaper, utvecklar sin förmåga att använda hjälpmedel och kritiskt granska informationskällor.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

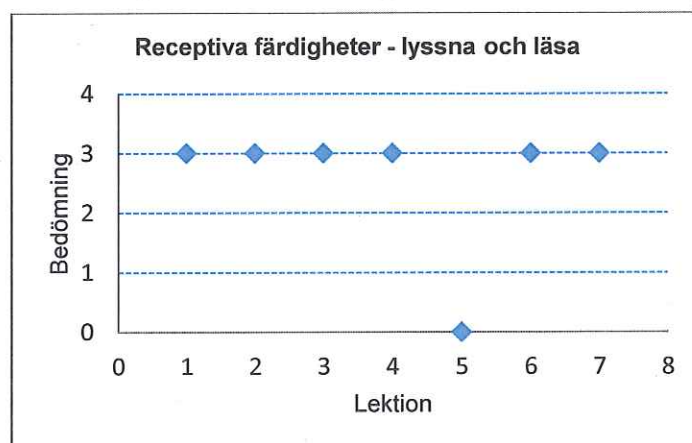
- Presenteras läs- och lyssnaruppgifter så att förförståelse skapas?
- Presenterar läraren ändamålsenliga strategier som underlättar hörförståelse eller läsförståelse?
- Presenteras läs- och lyssnaruppgifter i ett sammanhang?
- Ges eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att lyssna till eller läsa olika slags texter (upplevelser, information, kunskaper)?
- Används olika typer av media för lyssnande och läsning?
- Ges eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda hjälpmedel och att kritiskt granska informationskällor?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Receptiva färdigheter – lyssna och läsa*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 10 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Under de lektioner som observeras används mest textbok och övningsbok och några klasser använder andra texter från internet för att till exempel skriva projektarbeten. Vid ett tillfälle använder en elev datorn för att skaffa information. Lexikon finns i alla klassrum och lärarna uppmuntrar eleverna att använda dem. En elev visar sin lärare hur enkelt det är att översätta ord och text med hjälp av mobilen.

Några lärare skapar sammanhang för eleverna till lyssningsuppgifter och läsuppgifter genom att berätta egna erfarenheter och koppla det till elevernas vardag och intressen. Inspektörerna ser dock få exempel där lärare berättar om olika sätt att lyssna och läsa beroende på uppgiften eller textens svårighetsgrad. Alla lärare arbetar inte medvetet med att ge eleverna strategier för att underlätta lyssnade eller läsande.

Underlag från intervjuer och enkäter

Eleverna ger exempel på hur de får träna att lyssna på cd-skivor som hör till textboken och läsa texter ur läroboken. I enkäten svarar eleverna att det stämmer ganska bra att de får lära sig hur de ska bli bättre på att lyssna på och läsa engelska. Lärarna svarar i sina enkäter att de uppmuntrar eleverna att noga gå igenom eventuella frågor i förväg och uppmuntrar dem att försöka lyssna till helheten i stället för att haka upp sig på enskilda ord. De uppmuntrar också eleverna att ta bort textremsan om de tittar på engelska filmer på TV.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Receptiva färdigheter – lyssna och läsa*, uppvisar mer styrkor än svagheter. I kollegiet finns emellertid tankar om hur man kan stötta elevernas förmåga att förstå engelsk text i tal och skrift.

B 3. Produktiva färdigheter – tala och skriva

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att uttrycka sig varierat och säkert i skrift för att berätta, beskriva och förklara samt motivera sina åsikter, utvecklar sin förmåga att analysera, bearbeta och förbättra språket mot allt större variation och säkerhet.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

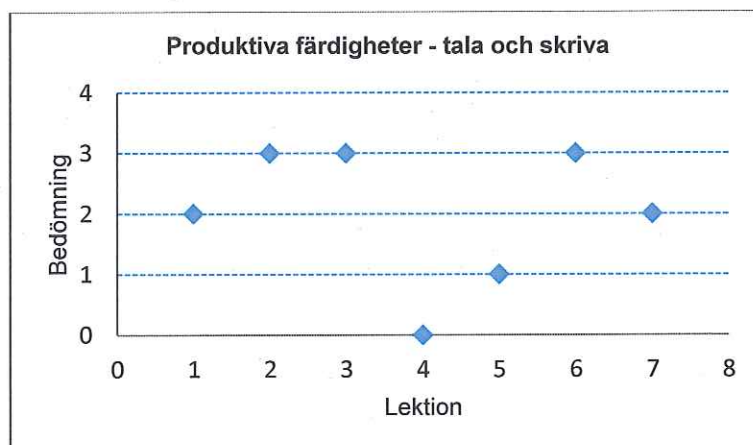
- Presenterar läraren ändamålsenliga strategier som hjälper eleverna att utveckla sitt tal och sitt skrivande?
- Skapas ett sammanhang för tal- och skrivuppgifter?
- Får eleverna såväl form- som kommunikationsfokuserade uppgifter?
- Ges eleverna möjlighet att berätta, beskriva, argumentera?
- Tränas eleverna i att anpassa sitt språk till olika syften och mottagare?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Produktiva färdigheter – tala och skriva*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 11 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Under de observerade lektionerna sker träning i produktiva färdigheter i relativt liten omfattning. De exempel på talande och skrivande som observeras är ofta styrt, till exempel genom övningar i boken eller översättningar. Det är även här stora skillnader mellan lektionerna. Det finns exempel på lektioner där uppgifterna är insatta i sammanhang som eleverna tycks förstå och uppskatta. Vid de lektioner där eleverna fick träna mycket på sitt tal eller fri skrivning, handlar uppgifterna såväl om att berätta som att beskriva.

Underlag från intervjuer och enkäter

Lärarna uppger att de har strategier för att hjälpa eleverna i sitt engelska tal. I intervjuerna framhåller lärarna vikten av att eleverna ska få träna att skriva och tala. De skriver i enkäterna att det är viktigt att få eleverna att känna sig trygga så att de vågar prata engelska, inte bara med läraren utan även med kamraterna i klassen. Att hitta synonymer istället för att stoppa in svenska ord.

Eleverna uppger att det är skillnad i hur mycket och ofta de tränar på dessa förmågor. Några elever får skriva projektarbeten och andra skriver mycket temaarbeten som redovisas muntligt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Produktiva färdigheter – tala och skriva*, uppvisar mer svagheter än styrkor. Det finns ett fåtal lektioner som ger exempel på undervisningsstrategier när det gäller att träna produktiva färdigheter. Detta gäller även lärarnas enkäter. Det är graverande att så få möjligheter till att tala engelska erbjuds eleverna under de observerade lektionerna. Skolan behöver diskutera vilka signaler lärarna sänder ut när de själva i hög

grad använder svenska som arbetsspråk i undervisningen. Jämför med bedömningen ovan angående kommunikativ förmåga.

B 4. Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över levnadssätt och kulturer i engelsktalande länder och göra jämförelser med egna erfarenheter.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

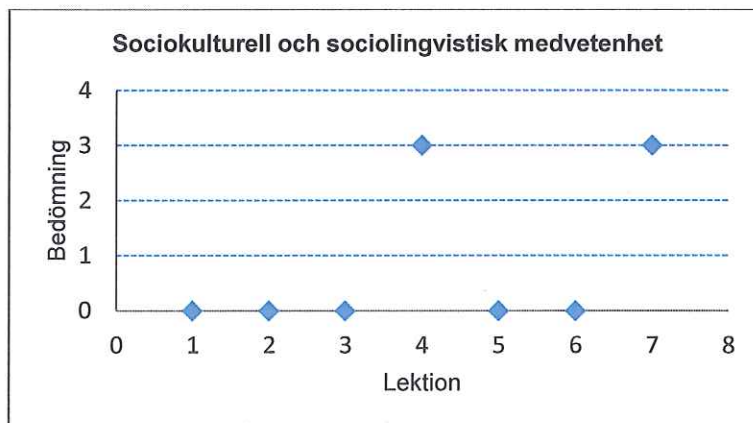
- Ges eleverna möjlighet till jämförelse mellan olika språkbruk i sammanhang och områden där engelska används?
- Ges eleverna möjlighet till jämförelse mellan egna erfarenheter och olika levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer, kulturella företeelser i olika sammanhang och områden där engelska används?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet **Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet**:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 12 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 7 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

De flesta av lektionerna som observeras saknar sociokulturella och sociolingvistiska inslag. Under en lektion berättar läraren om en resa till New York som hon gjort ett par veckor tidigare. Samtidigt samtalar klassen kring en bild i läroboken av New York. Vid ett annat lektionsbesök ser elever en film om spökhistorier på engelska och läraren kopplar till svenska seder och bruk. Skolinspektionens

intryck är dock att lärarna inte alltid tar tillvara de möjligheter som exempelvis läroböckerna ger för att hjälpa eleverna att upptäcka och reflektera över de företeelser de möter i texten.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet*, uppvisar mer svagheter än styrkor. För att fördjupa elevernas medvetenhet om kulturella och språkliga skillnader måste lärarna hjälpa dem att reflektera och diskutera materialets innehåll. Många elever har egna erfarenheter från resor eller boende i andra länder samt kunskaper från olika områden som lärarna i högre grad kan ta tillvara.

C. Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete

Ur 1985-års Skollag:

Utbildningen ska inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet (1 kap. 2 §).

Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas (2 kap. 2 §).

Ur Lpo 94:

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål... Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas...

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen...

Rektorn har ansvar för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att – personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,...

Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen...

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Tar rektorn det pedagogiska ansvaret för att engelskundervisningen som helhet inriktas på att nå de nationella målen?
- Finns ett systematiskt kvalitetsarbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder i engelskundervisningen?
- Ser rektorn till att engelskundervisningen ger likvärdiga möjligheter att nå målen i alla grupper?
- Ser rektorn till att engelskundervisningen bedrivs av lärare med utbildning för sådan undervisning?
- Ser rektorn till att lärare får relevant kompetensutveckling?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från intervjuer och enkäter

I den intervju som genomförts med rektorerna framkommer att de har en vag bild av undervisningen i de olika klasserna. Rektorn för årskurserna 7-9 har varit på skolan sedan augusti 2010 och rektor för årskurs 6 har varit på skolan sedan augusti 2009. Lektionsbesök har inte genomförts ännu. Det görs ingen systematisk uppföljning och utvärdering av engelskundervisningens kvalitet på skolnivå. Rektorernas kunskap om enskilda elevers resultat är också vag. Lärarna följer upp varje elevs resultat, men det görs ingen sammanställning som analyseras och dokumenteras. Lärarna uppger vid intervjun att de inte har kunskap om hur resultaten i engelska ser ut på skolnivå. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2008/09 redovisas inga särskilda åtgärder för att utveckla arbetet i engelska och enligt lärarna så finns inget tydligt pedagogiskt utvecklingsarbete för engelskundervisningen. På skolan finns ingen specifik handlingsplan, lokal pedagogisk planering (LPP) eller utvärderingsplan för engelskundervisningen. Varje lärare har sin egen planering.

Vid lärarintervjun framkommer att med undantag för årskurs 6 så utvärderar inte lärarna sina lektioner. Detta bekräftas också av eleverna.

I lärarintervjun framkommer att det förekommer samarbete mellan vissa lärare i fråga om innehåll och upplägg av undervisningen. Däremot förekommer inget samarbete eller ämnessamverkan mellan årskurserna. Några lärare arbetar ämnesöverskridande och samarbetar med andra lärare i sitt arbetslag. På intervjun säger lärarna att det finns ett behov av att träffas i ämnesgruppen.

Det finns ingen tydlighet i ledarskapet hos de vuxna och det saknas samsyn om vilka regler som gäller och vilka konsekvenserna blir om regler inte följs.

Enskilda lärare har en frihet att tillsammans med sina elever planera och lägga upp undervisningen på olika sätt, men om dessa olika sätt inte följs upp och utvärderas riskeras likvärdigheten. Därför måste rektorerna skaffa sig en bättre förtrogenhet med vad som händer under lektionerna i engelska. Genom ett systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering på individ-, klass- och skolnivå, kan åtgärder sättas in på rätt nivå. Stöd och kompetensutveckling för vissa lärare kan behövas. Ett närmare samarbete mellan lärarna, där goda exempel på förhållningssätt och olika undervisningsstrategier jämförs, kan vara ett sätt att öka likvärdigheten. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på den resurs eleverna är i en uppföljning och utvärdering av undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområde *Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete*, uppvisar mer svagheter än styrkor. På skolan finns lärare i engelska som har väl genomförd undervisning med koppling till läroplanen och den nationella kursplanen men det har även ovan i rapporten beskrivits brister. Som pedagogiska ledare och chefer för lärarna har rektorerna det yttersta ansvaret att se till att alla elever garanteras en likvärdig undervisning och att undervisningen ger eleverna möjlighet att nå målen i alla grupperingar.

D. Särskilt stöd i engelska

Ur 1985 års Skollag:

I utbildningen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd (1 kap. 2 §)

Särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet (4 kap. 1 §).

Ur Lpo 94:

Rektorn har ansvar för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att – undervisningen och elevvårdsverksamheten utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver... - resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,

Ur grundskoleförordningen 5 kap. (Särskilda stödinsatser):

Beslut om särskilt stöd enligt detta kapitel fattas av rektorn, om inte något annat följer av 5 och 10 §§.

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet skall det framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. ...

Utgångspunkt vid granskningen:

- Får elever som behöver särskilt stöd sådant?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet Särskilt stöd i engelska:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från intervjuer och enkäter

Engelskundervisningen är organiserad årskursvis och alla grupper är delade. Det finns en mindre grupp i varje årskurs för de elever som riskerar att inte nå målen. I dessa grupper finns även de elever som valt engelska som språkval. Några elever med annan problematik har elevassistent som stöttar i klassrummet. Det upprättas åtgärdsprogram för elever som riskerar att inte nå målen.

Lärarna säger vid intervjun att de är nöjda med att ha delade grupper där elever som har särskilt svårt i engelska får gå i en mindre grupp. Allt fler elever väljer bort sitt moderna språk och får engelska som språkval och får då undervisning tillsammans med de elever som riskerar att inte nå målen. Flera av de nytillkomna eleverna är duktiga i engelska och "platsar" inte i den gruppen, vilket lärarna säger skapar problem.

Små stödgrupper ska ge lärarna stora möjligheter till att individanpassa undervisningen men under de lektioner som observerats bedöms individanpassningen vara svag. Skolinspektionens bedömning

är att det finns en tendens till övertro på att nivågruppering och små undervisningsgrupper ska lösa flertalet elevers behov av särskilt stöd. Snarare krävs metoddiskussioner hos lärare och synliggörande av dessa i till exempel arbetsplaner för att bättre kunna individanpassa undervisningen. Under alla observerade lektioner gör alla elever samma sak trots att lärare och deras elever beskriver stor kunskapsspridning bland eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Särskilt stöd i engelska*, visar mer svagheter än styrkor. Organisationens i mindre grupper är tänkt att ge goda möjligheter till stöd, men de brister som identifierats vad gäller undervisningens anpassning gör att organisationens möjligheter inte tas tillvara. Det är allvarligt att skolan utgår från att undervisning i liten grupp, en enklare lärobok och ibland ett långsammare tempo är vad eleven behöver för att ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Sammanställning av svar i genomförd elevenkät

På följande sidor redovisas diagrammen för Eriksdalskolan i Skövde kommun där enkäten har besvarats av totalt 77 elever.

Genomförande

Elevenkäten görs efter Skolinspektionens besök på engelsklektioner i årskurserna 6-9. Enkäterna delas ut i pappersform av Skolinspektionens inspektörer och eleverna får en kort muntlig instruktion.

Urvalet är de elever som är närvarande under lektionen. Eventuellt frånvarande elever ges inte möjlighet att besvara enkäten.

Resultaten redovisas i två olika typer av diagram. I diagrammen för **hela skolan** finns samtliga elevers svar inräknade. Diagrammen för **flickor och pojkar** visar de elever som fyllt i om de är pojkar eller flickor. De elever som glömt att fylla i detta räknas som ett internt bortfall men de finns inräknade i diagrammen för hela skolan.

I diagrammen finns en stapel för inget eller ogiltigt svar. Där återfinns elevenkäter med obesvarade frågor och frågor som är besvarade med markeringar för flera svarsalternativ.

Ytterligare information om arbetet med elevenkäterna i kvalitetsgranskningen kommer att redovisas i den slutliga rapporten.

Sammanställning

